

KANÁRSKÉ OSTROVY OČIMA CHOVATELE

Byly pojmenovány Kanárské ostrovy po kanárovi, nebo je tomu opačně? Tuto otázku si klade mnoho chovatelů tohoto kultovního ptáka, který dal základ celému chovatelství exotických ptáků. Ptáčka objevili Španělé po obsazení Kanárských ostrovů v roce 1473. Jméno ostrovů však pochází od tam chovaných velkých psů, latinsky jmenovaných „canis“. Podle názvu ostrovů pak byl pojmenován i tento malý zpěvák. Později jej přírodovědec Linné pojmenoval *Serinus canarius*.

Jeho zpěv byl tak příjemný, že se zalíbil tehdejšími španělskými uchvatitelům a ti začali kanáry vyvážet. Přitom byli tak chytří, že vyváželi pouze samečky, aby si udrželi výhodný obchod. To se jim plných 100 let dařilo. Teprve v posledních letech stálého monopolu se lidé začali zabývat i odchovem. Byli to španělští mniši, kteří mohou být považováni za první chovatele kanára. Důvodem byla stále větší poptávka po těchto ptáčích na celém světě, zejména u majetných rodin. Ostatní obchodníci pravděpodobně záviděli Španělům jejich dobré obchody a pokoušeli se tento monopol narušit. A tak získali buď nepozorností mnichů, nebo prostřednictvím odvážných dobrodruhů několik samic nutných k dalšímu chovu.

Cestovní kancelář Primaroute zorganizovala v říjnu 2002 tematický zájezd pro milovníky všech zvířat na Kanárské ostrovy - Tenerife. Ubytovali jsme se v hotelu asi 20 minut pěší chůze od Mekky všech milovníků papoušků – Loro Parque. Exkurze nám pomáhali zorganizovat pracovníci Loro Parque Foundation.

Ostrovy jsou známé svým mírným klimatem, odtud pojmenování „Ostrovy věčného jara“ a rovněž specifickou flórou a faunou, odtud přezdívka „Galapágy Starého světa“.

Flóra a fauna Kanárských ostrovů

Flóra je zde poměrně bohatá. Odhaduje se, že na Kanárských ostrovech roste asi 3000 druhů rostlin. Některé sem byly v minulosti přivezeny záměrně jako užitkové či okrasné rostliny, mnohé se sem dostaly na lodích jako „černí pasažéři“ a vysemenily se tady. Roste zde asi 585 kanárských endemitů, přičemž asi 370 druhů jsou dokonce lokální endemické rostliny, to znamená, že se vyskytují jen na jednom ostrově, někdy dokonce jen v jedné strži (*barranku*).

Ostrovy jsou vegetačně hodně rozdílné. Jihovýchodní ostrovy Fuerteventura a Lanzarote jsou suché a porostlé pouze sukulentní buší. Na ostatních ostrovech je vláhý více a jsou zde i souvislé lesy. Na severní straně ostrovů jsou to lesy vavřínové, ve vyšších polohách je vytváří borovice kanárská (*Pinus canarensis*). Nad nimi jsou křovinaté porosty s čilimníkem vysokohorským (*Spartocytisus supranubius*), ještě výše jsou vrcholové porosty s violkou chejrolistou (*Viola cheiranthifolia*). Botanickým symbolem Kanárských ostrovů je dračinec obrovitý (*Dracaena draco*), který staří Kanáfané uctívali jako posvátný. Není to vlastně strom, nýbrž liliovitá rostlina, která má místo letokruhů houbovitou dřev, takže není snadné určit její stáří. Při poranění vytéká z kůry rostliny bezbarvá šťáva, která se na vzduchu zbarví do tmavě červeně. Tato tekutina se používala jako prostředek na ošetřování zubů a staří guančové ji balzámovali mrtvol. Nejpozoruhodnější květinou Kanárských ostrovů je hadinec Wildpretův (*Echium wildpretii*), který roste na ostrově Tenerife na úpatí nejvyšší španělské hory Teide. Dosahuje výšky lidské postavy a jedna rostlina může mít až 84 000 červených květů. U nás běžný a obtížný plevel svlačec zde vytvořil 10 endemických druhů. Ty mají podobu lián, keřů i poměrně vysokých stromů!

Na Kanárských ostrovech nežijí žádní původní obojživelníci ani hadi. Herpetofauna se skládá pouze z řady druhů a poddruhů ještěřů. Zastoupeny jsou ještěrky, gekoni a scinkové. Nejnápadnější a také nejznámější jsou ještěrky rodu *Gallotia*, někdy nazývané veleještěrky. Celý tento rod je na Kanárských ostrovech endemický a obsahuje pouze 6 recentních druhů (někteří autoři udávají 4, jiní 7 druhů). Skutečně obří zástupci rodu jsou dnes již vyhynulí. *Gallotia goliath* (Mertens, 1942) měřila až 130 cm a *Gallotia maxima* (Bravo, 1953) dokonce až 140 cm! Dnešní zástupci jsou podstatně menší.

Herpetofauna ostrovů však připravuje stále nová překvapení. V roce 1974 byla na nepřístupném místě na ostrově El Hierro objevena přežívající populace *Gallotia simonyi* (Steindachner, 1889). Dorůstá až 60 cm délky a přežívá pouze v malé populaci na severozápadě ostrova Hierro (Risco de Tibataje). Tyto veleještěrky byly do té doby považovány za vymřelé. Patří k nejpřísněji chráněným španělským plazům a je dokonce zařazena v příloze I konvence CITES. V roce 1996 byla na ostrově Tenerife nalezena ještěrka později popsána jako *G. intermedia*. Přežívá zde na nepřístupných skalách a útesech. Nejvýznamnější z kanárských ještěrek je však impozantní forma, znovuobjevená v červnu 1999 na strmých skalních srázech na ostrově Gomera. Byla popsána jako *Gallotia gomerana*. Podle nalezených kosterních pozůstatků byla již dříve popsána jako vymřelý druh (*Gallotia bravoana*). Celkem je evidováno 20 jedinců - obří ještěrka z Gomery je tedy i jedním z nejvýznamnějších plazů na světě.

Naděje na přežití tak slabé populace jsou velmi malé, podle názoru španělských orgánů ochrany přírody je jedinou nadějí pokusit se ještěrky rozmnožit v zajetí. Proto bylo 8 exemplářů umístěno do prostorných venkovních terárií provizorní chovné stanice Lagartario v Antoncojo v blízkosti místa jejich výskytu. Projekt je inspirován úspěchem stanice poblíž La Frontera na ostrově El Hierro, kde se pod vedením kanárského herpetologa Dr. Míguela Domingueze podařilo během pár let odchovat několik set ještěrek *Gallotia simonyi* a vysadit je do přírody. Podle posledních zpráv se v létě v chovné stanici na Gomeře podařilo získat první snůšku pěti vajec *Gallotia bravoana*. Velmi potěšující je i první snůška *Gallotia intermedia* v chovné stanici La Laguna na ostrově Tenerife.

My jsme pozorovali množství ještěrek ve všech parcích i všude v přírodě. Jsou zde opravdu hojné. Bohužel jsou velmi plaché a tak je jejich druhové rozlišení problematické, zejména u mladých jedinců. Podařilo se nám vyfotografovat a určit nejpestřejší veleještěrky modroskvřnlé (*Gallotia galloti*), jejichž populace žila v těsné blízkosti hotelu, a v Palmitos Parque největší v současnosti žijící druh *Gallotia stehlini*. Největší jedinci těchto veleještěrek údajně dorůstají až 80 cm. Viděli jsme sice mohutné jedince, ti ale zdaleka nedosahovali maximálních hodnot. Bohužel jsme neměli dost času, abychom tak jako někteří kryptozoologové hledali přežívající jedince pravděpodobně vyhynulých druhů. Objev z poslední doby jim dávají stále naději!

Na savce jsou ostrovy poměrně chudé a především se jedná o drobné druhy. Mnohé druhy byly vyhuby, aniž by je věda popsala. Pouze z vykopávek je známa obrovská krysa (*Canariomys tamarani*). Mezi nejvýznamnější savce světa patří bělozubka kanárská (*Crociodura canariensis*) a bělozubka malá (*Crociodura osorio*) a taktéž netopýr kanárský (*Plecotus teneriffae*) a netopýr makaronéský (*Pipistrellus maderensis*). První tři jsou zapsány v IUCN – Červeném seznamu ohrožených zvířat.

Situace ptáků na ostrovech je značně odlišná. Žije zde množství druhů, z toho opět mnoho endemických, nebo alespoň endemických poddruhů. Početní stavy mnoha z nich jsou na hranici přežití. Například skřivánek menší (*Calandrella rufescens*) žije na Tenerife ve dvou poddruzích - severní (*C. r. rufescens*) a jižní (*C. r. polatzeki*). Severní poddruh přežívá v počtu asi pouhých 15 párů! Poddruh dropa obojkového *Chlamidotis undulata fuerteventurae* žije v počtu kolem 400 párů. Asi nejpestřejí zbarvený pták ostrovů je i chovatelsky zajímavý hýl pouštní kanárský (*Rhodopechys githaginea amantum*), který je téměř celý červený. Součástí avifauny jsou i některé druhy

zdivočených papoušků – mnišci šedí a alexandři malí. O původním ptactvu Kanárských ostrovů napsal účastník zájezdu, přítel Petr Bednář, samostatný článek

Populace zvířat jsou na všech ostrovech velmi snadno zranitelné. Proto také Evropská unie zařadila mnoho zdejších druhů do šesti speciálních ochranných projektů, které financuje.

LORO PARQUE

Ředitel parku pan Wolfgang Kiesling otevřel tento ptačí park v roce 1972. Tehdy měl rozlohu 13 ha a nyní se rozrostl na 135 hektarů. Chová se zde 340 druhů a poddruhů Psittaciformes (X.2002) v celkovém počtu cca 3 500 exemplářů a je tedy největší sbírkou papoušků na světě. Ovšem ne všichni jsou k vidění pro zákazníky, asi 2.400 je jich chováno v chovné stanici La Vera. Před vchodem do parku rostou nádherné dračnice, uvnitř 8.000 palm, dále jsou zde korkovníky, fikovníky, orchideje, kaktusy a oleandry. Tráva a zeleň pokrývají více než 40.000 m². Ve zdejším orchidariu můžete v určitou roční dobu vidět více jak 1.000 květů a pupat. Od otevření LORO PARKU 17.12.1972 prošlo jeho branami více než 25 milionů lidí. Pracuje zde 65 ošetřovatelů, 14 z nich pracuje ve stanici La Vera, 20 ošetřovatelů se stará o papoušky přímo v parku.

Psát o největší sbírce papoušků na světě není jednoduché a kdyby ji člověk chtěl popsat detailně zabralo by to celou knihu. Papoušci jsou v expozicích rozděleni podle jejich genetické příbuznosti ve skupinách voliér v celém areálu parku. Drtivá většina ptáků je v páru, ojediněle jsou samostatní jedinci, případně rodiče s mláďaty. Voliéry jsou pokryty bohatou vegetací, jsou dobře zastíněné a v perfektní čistotě. Hned za vchodem zaujme všechny návštěvníky velká voliéra s amazoňany ohnivými (*Amazona guildingii*). Amazoňan je zde tolik druhů, že jsou rozděleni do několika bloků. Mezi nejvýznamnější patří amazoňan žlutokrký (*Amazona europallata caribae*), amazoňan žlutohlavý (*Amazona oratrix tresmariae*), amazoňan vojenský (*Amazona mercenaria*), amazoňan rudoocasý (*Amazona brasiliensis*) nebo amazoňan nádherný (*Amazona pretrei*). Papoušci Oceánie jsou umístěni na kopci poblíž delfiní arény. Nejvíce nás zaujali alexandři smaragdoví (*Psittacula calthorpa*), alexandři šedí (*Psittacula columboides*), tři poddruhy papoušků amboinských (*Alisterus amboinensis*), další jsou v La Veře, dva poddruhy pejú červenolesklých (*Prosopiea tabuensis*), dva druhy mad a všechny tři druhy loriček rodu *Psittaculirostris*. Bohužel v současné době je veřejnosti přechodně nepřístupná sbírka pyrur. Je schována za amfiteátre pro delfíny, kde se nyní buduje tunel s dalšími expozicemi. Dostali jsme se sem díky ochotnému personálu, který nám i tyto papoušky ukázal. Chovají zde prakticky všechny druhy, které v současné době dobývají voliéry evropských chovatelů. Amazoňanci rodu *Pionites* a *Pionus* jsou zde kompletní, stejně jako tyriky (rod *Brotogeris*) a aratingy. Ploskoocasí papoušci jsou v poněkud stíněných podmínkách v menších voliérkách. Nejvýznamnější jsou patrně papoušci timorští (*Aprosmictus jonquillaceus*). Kakaduové jsou zde velmi krotcí a tak je obdivují zejména mladší návštěvníci. Do kompletní sbírky chybí

1 druh – kakadu hnědohlavý (*Calyptorhynchus lathamii*), stejně jako u ar - ara kobaltový (*Anodorhynchus leari*). Eklektusové jsou umístěni nad Planetou tučňáků. Je zde 6 poddruhů včetně vzácně chovaných (*Eclectus r. riedeli*) a (*Eclectus r. cornelia*). Prakticky všechny páry eklektusů byly v různém stadiu hnízdění.

Loriové mají nové voliéry, které mají mezi sebou plné přepážky. Dno voliéry je řešeno prakticky, tak aby bylo snadno omyvatelné. Každý den mezi 10 – 11 hodinou jeden ošetřovatel sprchoval proudem vody všechny zbytky lepkavého trusu loriů. Toho mnozí loriové využívali ke sprchování. K vidění je zde 11 poddruhů loriů mnohobarevných (*Trichoglossus haematodus*), lori vousatý (*Oreopsittacus arfaki*) a další.

I když klima na Tenerife je označováno jako dosti mírné, mohou zde noční teploty v listopadu až březnu klesat i na + 10° C. Proto menší i choulostivější druhy rodu *Chamosyna*, *Vini* a *Trichoglossus* mají ve voliérách topné elektrické zdroje, kterými se jim v noční době přitápí. Ukázalo se, že je to velmi prospěšné mladým odchovaným jedincům a málo vitálním starším ptákům; teplo však vyhledávají i ostatní loriové, zejména po ranní koupeli nebo vodní mlze, aby jejich peří brzy oschlo. Bylo zjištěno, že pokud se tak nestalo a ranní paprsky se do jejich voliér nedostaly, často měli ptáci zdravotní potíže z nachlazení a sklony k plísňovým a k infekčním chorobám. Krmivo pro téměř 200 kusů loriů se v Loro Parque připravuje z kaše *Milupa*, droždí, pylu, medu a jemně nastrohané karotky. Přidávají se jim jablka, fíky a jižní ovoce. Na počátku hnízdní sezóny obsahuje jejich potrava cca 14 % bílkovin a jen 2,5 % tuků, samozřejmě nezbytné jsou vitamíny a minerální látky. Potravu dostávají tekutou, ale i kousky ovoce samostatně. Některé druhy dostávají i semena, ale v období před hnízděním, jen v naklíčeném stavu. Denně se v LORO PARKU spotřebuje 130 kg zrní, 200 kg čerstvého ovoce a zeleniny, 6 kg speciálního piškotu vlastní výroby.

„Baby Station“ je odchovna mláďat o rozloze 80 m čtverečních, ve které jsou dodržovány nejen přísné hygienické předpisy, ale je umožněn i částečný pohled z vnější strany do jeho prostředí přes veliká okenní tabulová skla. Návštěvníci zde spatří vejce různých druhů papoušků, mláďata i jejich vlastní krmení. Budova má čtyři místnosti pro odchov mláďat v různém stadiu vývoje, laboratoř pro vyšetření trusu i různých patologických změn, i další speciální zařízení. Z přísných hygienických zásad, které se zde musí dodržet, aby do tohoto objektu nedošlo k přenosu nějakých bakterií nebo dokonce virového onemocnění, patří tyto pokyny. Nastoupí-li zde pracovník na směnu, musí ponechat svůj oděv a obuv ve vstupní místnosti, musí se osprchovat a pak se obléká a obouvá do pracovního desinfikovaného oděvu a bot. Mláďata a vajíčka, která sem přicházejí z venkovních voliér, se musí desinfikovat přes UV lampy atp. Mláďata se zde krmí od 7.00 do 24.00 hod. Dříve se umělá krmiva připravovala dle vlastní receptury, dnes se krmí převážně práškovou formou *Nutribird*. V prostoru odchovny se v tuto dobu dokrmovalo více jak 150 kusů papoušků od holátek až po ptáky těsně před odstavením. Krmivo skladují v chladnicích a pro přímé podání je ohřívají v mikrovlnných zařízeních. Mláďata jsou uložena v plastových nádobách vyložených buničinou. Hoblovačky dnes již nedávají, protože je mláďata nejen ozobávala, ale i konzumovala. V inkubátorech, kde se drží čerstvě vylíhlá mláďata, se udržuje i patřičná vlhkost z vodních nádob, aby se malá ptačí tělíčka příliš nevysušovala. Teplota je zde 35 ° C, později se snižuje až na pokojovou teplotu. Praxe ukázala, že některé druhy loriů a loriček (např. rodu *Chamosyna*, *Psittaculirostris apod.*) vyžadují delší období teploty okolo 30 ° C než jiné druhy.

V parku jsme pozorovali volně se pohybující hlučné mnišky šedé, kteří odsud zalétají i do okolních plantáží a do města. Zahlédli jsme i modrou mutaci. Mnohem vzácněji jsme pozorovali poletující alexandry malé. Docela často lze spatřit původního konipase horského kanárského (*Motacilla cinerea canariensis*).

V parku je mnoho atrakcí, díky kterým je milován širokou veřejností. Oblíbené je akvárium, kde žije 15.000 vodních živočichů – od malých mořských koníků až po obrovské žraloky. Při stavbě bazénů a akvárií se použilo 50 km potrubí a 200 km elektrických kabelů. Skleněný tunel se žraloky a rejnoky váží 27.000 kg, tloušťka jednoho panelu je 15 cm a unese 2,5 tuny. Ve vstředním válci září tisíce neonek. Pro dětské návštěvníky je největším zážitkem pohled na show s delfíny, lachtany a ochočenými papoušky. Provoz je velmi náročný, ale pro „klasického turistu“ je to největší lákadlo. Bazén pro lachtany obsahuje 1.200.000 l čišťené mořské vody a 7.000.000 l vody se spotřebuje pro ostatní bazény a akvária.

Nejnovější atrakce LORO PARKU je největší „penguinarium“ - (planeta tučňáků) na světě. Zdejší bazény obsahují 550.000 l mořské vody, celková plocha je 5.000 m² a jejich obytná část je 600 m², ohrada má objem 3.000 m³ vzduchu, který se čistí 10 krát za hodinu. Tento vzduch je filtrován a sterilován stejně dokonale jako na operačním sále. Tučňákům 6 sněhových děl vyprodukuje 12 tun ledu denně. V objektu je bombastické mořské akvárium - nejvyšší skleněný válec na světě, je 8,5 m vysoký a 4 m široký, vleze se do něj 103.000 l vody a žije zde 8 000 ryb.

La-Vera

Tato chovná stanice je pro veřejnost nepřístupná. Nám se podařilo získat povolení k prohlídce a provázek nás současný kurátor parku pan Matthias Reinschmidt. Tento mladý sympatický biolog je důstojným následovníkem asi nejznámější kurátorky, slavné publicistky paní Rosemary Low. Stanice je umístěna několik km nad Loro parkem, na místě bývalé banánové plantáže. Chovatelský areál má rozlohu přibližně 4 ha.

Areál je rozdělený na dva sektory. První je zastíněný modrým sitem, které zachytí 30 – 40% světla a kde žijí především ptáci savan, druhý pro pralesní ptáky je zastíněný černým sitem, které zadrží 50 – 60% světla. Každá voliéra je obklopena svěžími ovocnými subtropickými stromy a okrasnými rostlinami, které vytváří osvěžující přírodní prostředí. Park je vybaven vzdělaným managementem, nejmodernější technikou a infrastrukturou k péči o ptáky a získávání co nejlepších chovatelských výsledků.

Při vchodu nás uvítaly dvě dobře rostlé lvice, které čekají na návštěvníky s nekalými úmysly.

Voliéry jsou několika typů: pro ary- 10mx1,5mx2,6m (délka x šířka x výška), pro amazoňany, amazonky, kakady a větší australské papoušky 5x1x2,6-umístěné cca 1m nad podlahou v ocelových rámech, pro drobnější druhy - pyrury, tiriky, aymary 1,5x1x0,8-umístěné cca 1m nad podlahou v ocelových rámech. Velké voliéry, které slouží jako proletovačky pro mladé ptáky nebo k samostatnému výběru partnerů z hejna, byly mnohem větší a pletivo sahá až k zemi. Budky k uvedeným voliérám jsou umístěny v menších drátěných klíčkách připevněných k voliérám z boční strany. Mezi klíčkou a voliérou jsou drátěná dvířka, umožňující oddělit voliéru od hnízdní budky. To umožňuje kontrolu budek u hnízdicích párů, u velkých voliér-proletovaček tento prostor slouží k oddělení utvořeného páru. Budky jsou zde mnoha typů, pro velké ptáky často palmové. Většina ptáků ale patrně není vybíravá a tak převažovaly překližkové budky potažené pletivem a umístěné vně voliér.

Je zde asi 1 000 voliér, více jak 800 chovných párů. V roce 2002 bylo odchováno 1 250 mlád'at. Mlád'ata, která nejsou ponechána u rodičů, jsou převážena do Baby Station v Loro Parque. Zpět odcházejí již samostatná mlád'ata do voliér 3 až 10 m dlouhých (podle druhu) a umísťují se zde společně se stejnými nebo příbuznými druhy odchovanými u vlastních rodičů. Praxe ukázala, že v tomto společenství krotká a uměle odchovaná mlád'ata se brzo zbaví těch návyků, která získala od svého ošetřovatele a stanou se divoká a ostražitá. Zpočátku je nutné však ptáky kontrolovat, zda uměle odchovaná mlád'ata nejsou odháněna od krmných misek a napajedel. V takovém případě, pokud se tak neděje delší dobu a pronásledování není intenzivní, uměle odchovaná mlád'ata lze přikrmovat, případně je ponechat s menším počtem exemplářů odchovaných u vlastních rodičů, a ta agresivněji izolovat.

Chovají zde 15 párů ar kanind (*Ara glaucogularis*), hodně páru trich orlích (*Psittichas fulgidus*) a amazoňanů modrobříchých (*Triclaria malachitacea*), kakadu molucké (*Cacatua moluccensis*), aratingy žluté (*Guarouba guarouba*). Nejvzácnější pár parku – ary Spixovi (*Cyanopssitta spixii*) se právě připravoval na hnízdění. Přístup k němu má pouze jeho ošetřovatel. Jsou neustále sledováni několika průmyslovými kamerami. Matthias Reinschmidt nás pozval do kanceláře, kde jsme ze zatajeným dechem sledovali tyto ptačí „modré Mauritiuse“ alespoň na obrazovce.

Papoušci jsou krmeni dvakrát denně, ráno mezi 7- 8.00 hodinou. Je jim předložena potrava skládající se z namočených luštěnin, ovoce a zeleniny a hodně koleček mléčné kukuřice. Odpoledne kolem 16.00 hodiny jsou krmeni speciální směsí zn. PRESTICE PREMIUM v.a.m.od výrobce Versele – Laga. Tyto kvalitní mixy dováží do ČR firma ZOO – EX Vsetín. K dispozici byly již nové směsi Ara, Australian, Amazone a African, které mají snížený podíl slunečnice (s výjimkou směsi Ara). V lednu 2003 doveze tyto směsi do ČR i firma ZOO-EX. Přítomný majitel firmy, pan Ježdík, byl tak nadšen, že právě jim propagované výrobky zkrmují právě zde, že všem zaměstnancům firmy zakoupil kšiltovky s logem parku. Papouškům jsou podávány tyto mixy v menším množství a všechny komponenty v nich obsažené jsou zkrmeny beze zbytku. Jedna polévková lžice na středního ptáka, jedna kávová na malé druhy se nezdá mnoho. Při raním krmení se zní odstraní, rovněž odpoledne zbytky měkkého. Z pohledu středoevropského chovatele jsou ptáci drženi o hladu a chybí jim ten správný příděl slunečnice a dalších „dobrot“. Chovatelské výsledky ale ukazují zcela jasně, kdo má pravdu. Kolem krmítek je dbáno o úzkostlivou čistotu, dno voliér je stále čištěno a uhrabáno, takže to působí, že tam žádní papoušci nejsou. Denně se v automatické myčce myje cca 5 000 – 8 000 misek. Používají se pouze nerezové. Krmítka jsou v oddělených drátěných klíčkách-obdoba na budky, ale tyto líčují se spodní hranou volier a mají dvojité drátěné dno, v meziprostoru jsou misky s krmivem, což zaručuje maximální hygienu.

Na ostrově jsou taktéž další dvě zoologické zahrady Monkey Park – Tenerife ZOO a Exotic Park. Oba tyto parky jsou na jihu Tenerife poblíž města Arona. Někteří účastníci zájezdu navštívili i tato místa.

MONKEY PARK – TENERIFE ZOO – tato klasická zoologická zahrada se zaměřuje především na opice. Mají tady velkou sbírku především drápkatých opiček, dále jsou zde tamaríni, drilové a další. Krásní byli lvíci zlatohlaví, kteří zrovna odchovávali mlád'ata. Z ptáků nás zaujali ary hyacintové, ararauny, kakadu molucký, turaka a tukani.

EXOTIC PARK – součástí tohoto parku je poměrně velká sbírka kaktusů a podobných suchomilných rostlin. V části zvané Amazonia je vystaveno mnoho druhů ptáků – bažanti, kolibříci, vodní ptáci, želvy apod. Celá tato část je krytá textilí. V části zvané Animal Park jsou ještěři, poloopice, opice a další. Z papoušků jsou zde vystaveni – lory mnohobarvý zelenopáskový, žako liberijský. Je zde také malá expozice motýlů. Poměrně zajímavá je vulkanologická expozice. Pro dětské návštěvníky je určité velkým zážitkem návštěva Jurského parku, kde dinosaury nahradili velcí leguáni zelení, kteří se nechají i pohladit. Velkou předností parku je bezprostřední kontakt se zvířaty, protože v jednotlivých částech nejsou mříže, ani další bariéry mezi zvířaty a návštěvníky. Tomuto parku by se dalo vytknout zejména společné vystavování zvířat z naprosto odlišných zoografických oblastí, což je dnes již přežitkem.

PALMITOS PARQUE

Druhý nejznámější park na Kanárských ostrovech je na ostrově Gran Canaria. Doprava z ostrova Tenerife je možná letecky nebo trajektem. My jsme zvolili druhou variantu. Cestování po ostrovech zajišťují pravidelné autobusové linky a nejsou drahé. Možná budete mít štěstí a narazíte na řidiče – imitátora jako my. Ten nám při cestě nejenom připomněl závody Formule 1, ale také nás perfektně seznámil se zvukovými projevy veškerého zdejšího ptactva. Palmitos Park se nachází na jihu ostrova asi 10 km od města Maspalomas v roklině „ Barranco de los Palmitos „ v nádherném přírodním prostředí, které nám připomínalo Velký kaňon v USA. Je to nádherná zelená oáza v jinak poměrně suché sopečné oblasti porostlé pouze řídkými porosty bylin a sukulentů. Nejnápadnější rostlinou je pryšec kanárský (*Euphorbia canariensis*), který je ze všech rostlin Starého světa nejvíc podobný velkým kaktusům. Roste zde asi 6000 stromů, z toho asi 1000 palem 51 druhů. Dále agáve, kaktusy (400 druhů) a různé sukulentů. Většina rostlin je označena cedulkou.

Tento park založili němečtí podnikatelé Karl Böttcher a Klaus Paulmann v roce 1978 na ploše 200 000 m². V parku jsou chováni ptáci širokého záběru. Loriové mají velkou samostatnou voliéru, do které mohou návštěvníci vstoupit. Jsou zde chováni lori černý (*Chalcopsitta atra insignis*), hnědohlavý (*Trichoglossus euteles*), tříbarvý (*Lorius lory*), rudočelý (*Chalcopsitta scintillata*) a tmavý

(*Pseudeos fuscata*) a (*Charmosyna josefinae*) V dalších voliérách je spousta amazoňanů – modročelý, venezuelský, žlutohlavý velký, žlutoramenný, panamský a další. Hodně je zde i afrických papoušků – červenobřichý, kapský, hnědohlavý, senegalský a žako velký. V jedné velké voliére chovají pyruury modrobradé a bělouché, v další velké voliére je hejno eklektusů několika poddruhů. Velmi nás zaujalo hejno asi 10 ks papoušků patagonských (*Cyanoliseus patagonus byroni*), kteří měli výrazný široký bílý pruh na prsou a svítivě žlutooranžové břicho. Shodli jsme se, že takové ptáky jsme v ČR neviděli. Ptáci u nás označovaní jako „byroni“ patří nejspíš k jinému poddruhu, nebo byli v minulosti křížení. Na ostrůvku v jezírku jsou volně ary arakangy. Po návštěvě Loro parku je pohled chovatele na voliéry přeplněné mnoha páry a druhy poněkud zarážející. V takových podmínkách je prakticky nemožné, aby ptáci hnízdili. Jenom několik druhů jako trichy orlí jsou na tom lépe a mají vlastní voliéru.

Oproti kolegům z Loro parku nechovají pouze papoušky, ale taktéž množství jiných ptáků. Celkově zde chovají 230 druhů cizokrajných ptáků v počtu 1 500. Jsou zde zoborožci šedolící (*Ceratogymna brevis*), červenohlaví (*Aceros corrugatus*) a dvojzoborožci černohlaví (*Aceros corrugatus*), tukan obrovský (*Ramphastos toco*) a rudozobý (*Ramphastos tucanus*). Velmi bizarně vypadá vranucha dlouholaločná (*Cephalopterus penduliger*), příslušník kotingovitých. Chovají i v přírodě téměř vyhubené majny Rotchildovy (*Leukovsar rothschildi*). V roce 1992 zde vybudovali i novou voliéru pro rajky, ty v současné době bohužel nebyly vystaveny. Velmi majestátní jsou hřivnáči, které zde chovají ve dvou druzích – vějířový (*Goura victoria*) a sclaterův (*Goura scheepmakeri*). V několika rybníčcích vystavují vodní ptáky – lžičák tečkovaný (*Anas platalea*), lžičák pestrý (*Anas clypeata*), pelikán bílý (*Pelecanus onocrotalus*), čája obojková (*Chuana torquata*) a další. V dalším rybníku jsou plameňáci.

U východu z parku je kolibří dům. Chovají zde především kolibříky a strdimily (*Nectarina sp.*). Označování ptáků zde bylo dost špatné, někteří nebyli označeni vůbec a jeden druh dokonce v každé voliére jinak! Chovají zde kolibříky amazilia (*Amazilia amazilia*), kolibříky antilské (*Anthracothorax dominicus*), taktéž tangary libohlásky tlustozobé (*Euphonia lanirostris*). V parku bylo před lety volně vysazeno několik druhů ptáků. Nám se podařilo pozorovat mníšky šedé, kteří si stavěli svá hnízda v palmách, agapornise Fisherovi a alexandry malé. Na krmítka v parku se tyto papoušci střídali s astrildy šedými (*Estrilda troglodytes*), divokými kanáry a místními vrabci. Volně se zde procházeli jeřábi panenští (*Anthropoides virgo*) a pokřikovalo zde množství pávů.

Mezi další atrakce parku patří velmi hezký motýlí dům, kde žije volně asi 400 kusů 25 druhů motýlů. Ti zde mají takové podmínky, že se tu rozmnožují a návštěvníci se o tom mohou přesvědčit. Dále orchidejový dům, terárium s aligátory nebo ostrov gibonů. Nahoře na stráni je botanická zahrada s více jak 400 druhy kaktusů a několikrát denně zde probíhá přehlídka cvičených dravců. Za zvláštní zmínku stojí akvárium (1 000 m²) se spoustou mořských a sladkovodních ryb. Největší dojem na nás udělali sladkovodní rejnoci. Obrovské pozornosti návštěvníků se těší papouščí show. Viděl jsem už mnoho podobných show, ale to co zde předvádí s papoušky, nedokáží patrně nikde jinde na světě. Zejména akrobacie kakaďů se nedá ani slovy popsat. Arové zde přelétají nad hlavami návštěvníků a konci křídel čechrají divákům vlasy. Několik kilometrů od Palmitos parku byla zřízena odchovna papoušků, kde bylo chováno více jak 600 kusů vzácných druhů. To bylo ovšem v době, kdy zde byla kurátorkou paní Rosemary Low. O dalším osudu této stanice jsme se nic nedozvěděli a ani o jejich případných současných odchovech není v současné době nic publikováno.

Kanárské ostrovy jsou rájem pro chovatele, zoology, botaniky a všechny, kteří milují přírodu. Po celou dobu pobytu jsem pozoroval a fotografoval množství ptáků a dalších zvířat. Ovšem fotku, po které jsem nejvíce toužil, jsem nakonec nezískal. Měli to být „kanáři na Kanárech“. Malé, poměrně hojné, ale o to víc neposedné symboly těchto ostrovů – divoké kanáry je problém vyfotit. Tak mám alespoň další důvod tyto ostrovy navštívit. Cestovní kancelář Primaroute bude v tomto roce opět organizovat speciální zájezd na Kanárské ostrovy pro milovníky přírody. V průběhu pobytu budou připraveny speciální exkurze, připravujeme i „novinky“. Kontakt: tel., fax: 572554145, primaroute@nozicka.cz

Ing. Josef Nožička

POUŽITÁ LITERATURA:

Fieier Inge	Loro Parque	Loro Parque s.a., Puerto de la Cruz 2002
Schonfelderovi P. a I.	Květena Kanárských ostrovů	Academia, Praha 2002
Wiener Walter	Kanáři a jejich kříženci	SZN Praha 1981

Časopisy:

Cyanopsitta, Exota, Akvárium terárium

Internet